

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političsko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 150 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inerati davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Pereče vprašanje našega stanu.

(K resni besedi tovarišcem.)

Tovariš H. je napisal članek v opomin učiteljem. Poziva jih k obilni udeležbi pri samoozrazevalni akciji, poziva jih k marljivemu izvenšolskemu delovanju, prigarja jim naj se v organizaciji številneje udeležujejo.

Tov. H. mi je govoril prav iz srca. Premnogokrat smo že tovarišice pozivale k intenzivnejšemu udeleževanju v organizaciji in delu izven šole. Ustanovilo se je »Društvo učiteljic« z namenom, da vzgaja, navdušuje in vodi tovarišice. Odzove se jih vabilu sicer lepo število, a to so vedno le ene in iste osebe, iste učiteljice, ki so pridne in marljive kakor čebelnice, a več stotin jih stoji brezbržno ob strani in čaka, da jim izvojuje peščica drugih zaželene ugodnosti.

Morda bode zdaj pomagalo, ko je sprejel govoril tovariš. Morda bode enkrat prišlo spoznanje, ko je pribito dejstvo, da je naš učitelj v organizaciji 1800, a tovarišev 900! A kako izgleda naše sodelovanje in kakšne so volitve! Udeležbe se sicer tovarišice v lepem številu skupščin, a le nerade se dajo izbrati za delegatke, ker morajo pozorno slediti razpravam in doma poročati. Raje gredo tja radi zabave, razprave so postranska stvar. Na pokrajinski skupščini v Celju sem pregledala imenik delegatov, izmed približno 110 upravičenih volilcev je bilo 10 učiteljic. Tedaj je bilo zastopanih 1800 članic z desetimi volilkami! Porazno razmerje, o katerem sem previdno molčala...

Mnogo sem že premišljala o vzrokih indolence, ker šele, ko spoznamo vzroke, lahko odpravimo nedostatke. Zato se pogovorimo enkrat o vzrokih, zakaj so učiteljice take, kakršne so.

V prvi vrsti je pač kriva tista ozko-srčna vzgoja na ženskih učiteljskih. Dekletom se natrpa kolikor mogoče teoretičnega znanja v glavo. Pri študiranju so zelo marljive, pričajo si mnogo učne snovi mehanično, a ne vadi se jih misliti, sklepati in spoznavati vsakdanji svet ter njega socialni ustroj. Tako pridejo za življenje popolnoma nepripravljene v službo. Usoda jih naenkrat vrže iz udobnega razmerja v kruto vsakdanjost, v samoto, v čisto nepoznane razmere. Marsikatera že pri prvem boju omaga, marsikatera že prvi korak stre peruti poleta in navdušenja, marsikatera pače iz visokoletečih načrtov na grda umazana tla in se ne vzdigne več. O, dalo bi se mnogo govoriti!

Dalje je kriva nedelavnosti njena politična politična brezpravnost. Žena, ki se celo življenje sama vzdržuje, ki druge poučuje in vzgaja, ki bi lahko vodila po svoji izobrazbi žensko celega okolja — je ravno tako politično brez vseh pravic kakor zadnja dekla. Verjemite mi, ako bi imele učiteljice kot državljanke svoje pravice, svojo odločevalno besedo, pa bi bile tudi popolnoma drugačne v svojem javnem delovanju!

Tako pa niso vzgajene za javno delovanje, ampak se jih nalašč pusti v tem oziru v nevednosti, zato pa tudi ne morejo pomagati one prirojene ženske boječnosti, ki si ne upa nastopiti v javnosti; tam govoriti, oporekati, kritizirati, debatirati in mase za se pridobiti!

Ženska, ki nastopa javno, mora imeti razum razuma še mnogo poguma. Ravno toliko ga ji je treba kakor vojščaku, ki gre v boj, ker tudi ona mora premagati vse predsodke svojih sovrstnic in še moških povrhu. Saj pravi neka nemška pisateljica: »Razum na žena ima nečesto sovraženikov — same nerazumne moške.« Vsaki ženi pa za nastop ni prirojen tak pogum, zato raje ostane doma v ozkem krogu svoje družine — ali v svoji majhni sobici, če je neomagojena in tam kaj deluje tiha in skromna premnogokrat več dobrega, kot če bi jo videl in hvalil ostali svet.

Pri mladih učiteljicah ne moremo gledati izvenšolskega delovanja še mnogo pričakovati in zahtevati, ker jim manjka življenske skušnje in ugleda; ker so pri samostojnem gibanju preveč izpostavljene hudim jezikom — in ker imajo druge interese. Vendar se ta doba prebudi. Mladost je ona napaka, ki žal gine od dne do dne. Pride resnejša doba v življenju učiteljice, ko ima več življenskih izkušenj, več trdne volje, več resnosti in ko si je z nadaljnjo samoozrazevalno pridobila več znanja — in ugleda. Zdaj bi lahko postavila svoje moči za delo v organizaciji in izven šole. Vendar žal je naša država taka, da ravno najboljšim izmed učiteljic, to je ženam in materam reče mačehovsko kruh s polovičnimi dnevniciami ter jih oskuduje mesec za mesecem s težkimi tisočaki. In vendar imajo te žene največ izkušenj iz življenja, kot žene, kot matere in gospodinje bi lahko s svojimi nasveti poučevale ostali ženski svet v vsem, kar je potrebno

za srečo družine. Tako pa se poročenim učiteljicam z zapostavljanjem, z borno plačo jemlje veselje do izvenšolskega dela.

Premnogokrat odvrne učiteljice tudi taktost od javnega nastopa. Le nerada na vasi konkurira v vplivu na javnost s svojimi tovariši ali celo s svojim možem. Taktost na žena bode vedno čuvala ženskost, skušala s spretno sugestijo vplivati na moški razum ter drugače vedno prepusila možem inicijativno v odločevanju. Taka je stoletna navada in žal smo še pre malo moderne, da bi jo prelomile. A tudi moškimi bi ne bilo prav.

Dalje moram v opravičbo tovarišice še eno dejstvo ugotoviti. Učiteljice so v šoli premnogokrat prezaposlene. Po večini so odslovili učiteljice ženskih ročnih del in ves ta pouk so morale prevzeti učiteljice, tudi v razredih svojih tovarišev. Tako, da učiteljice pridejo zmučene iz šole, iščejo počitka in razvedrila; ne veselijo jih več kako drugo delo.

Predbacia se učiteljicam nedelavnost v organizaciji. Ali pa je kdaj organizacija pobigala jih pritegniti k delavnosti? Nasprotno! Učiteljice, ki hočejo intenzivno delovati v organizaciji, morajo mnogo pretrpeti predno se jih upošteva. Skušnje govorijo dovolj. Ravno tako se vse vzame samo z moškega stališča. Upošteva se malokdaj kaka dobra misel, ki pride od ženske strani.

Sklepi pokrajinske skupščine v Kranju.

Za realizacijo celjske deklaracije. — Važni sklepi za gospodarsko ojačenje organizacije in stanu. — Naše materialno pravne zahteve. — Sprejeta izjava za popolno stanovsko edinstvo, medsebojno tovarištvo in strpnost.

Ob sklepu poročila o sijajno uspehi pokrajinski skupščini poverjenstva v Kranju, ki je začela globoke brazde nacionalnega dela učitelstva, nove epohe v zgodovini učiteljskega stanu, t. j. popolnega povratka k narodu, prinašamo še ostale sklepe, ki jih je sprejela skupščina poleg že objavljenih — na predlog posebnih odsekov:

I. Odsek za teme. Poročevalec tov. Jože Pahor:

K realizaciji celjske deklaracije.

Iz referata o delovnem programu predlagamo delegaciji:

Realizirajmo celjsko deklaracijo:

1. z reformo društev,
2. z veliko samoozrazevalno akcijo, in
3. z reformo osnovne šole.

1. V društvih je dvigniti stanovsko zavest, zato naj bodo zborovanja smotrena, naj imajo enoten spored in program za vse poslovno leto, kakor ga podrobno določi poverjeništvo v smislu centralizacije vsega organizacijskega udeleževanja. Delegacija daje poverjenstvu v tem oziru polno moč, poziva ga, da vrši nad društvenimi zborovanji dosledno kontrolo, obenem odklanja vsako vplivanje javnosti na organizacijsko vodstvo.

2. V društvih je uvesti obširno samoozrazevalno akcijo. V to svrhu:

- a) se ustanovi za vse poverjeništvo Ljubljana osrednji izobrazevalni odbor, ki naj ga imenuje poverjeništvo,
- b) društveni odbori poslujejo kot okrajni samoozrazevalni odbori,
- c) v društvih se snujejo samoozrazevalni krožki,
- d) priredi se vsakoletni izobrazevalni tečaj za vse poverjeništvo.

Cilj samoozrazevalnega dela je v splošnem modroslovno in družboslovno spoznanje ter strokovno pedagoško poglobljenje, v posebnem pa reforma osnovne šole z ozirom na gospodarske in socialne razmere ljudstva.

Poverjeništvo skrbi, da se izvedejo vsa podrobna navodila osrednjega samoozrazevalnega odbora po društvih.

Delegacija dovoljuje potrebna sredstva, da se akcija izvede.

Samoozrazevalno delo naj vzgoji organizatorje stanu in naroda v pravem, gospodarskem in kulturnem pogledu.

3. Pedagoški in šolsko organizatorični učinek vsega samoozrazevalnega dela bodi reforma osnovne šole v smislu delovne šole na kmetih in v industrijskih središčih. V delovni šoli na kmetih bodi ves pouk urejen na podlagi zemljedelstva po praktičnih življenjskih potrebah. Ves ta pouk pa mora biti usmerjen tako, da vsebuje vzgojne vrednote v ustvarjanju pravega človeka.

O našem tisku.

1. Poverjeništvo se da najširši mandat za izvedbo vseh smernic danih v referatu o »Našem tisku« in se mu naroči, da s sodelovanjem urednikov »Učit. tovariš«, »Popotnika« in »Zvončka« določi vso podrobnejšo izvedbo.

2. Delegacija skleni ustanovitev »Mladinske Matic« s pravilnikom in programom, ki je bil sprejet v odseku za teme in pooblasti ožji svet, da izvoli začasen odbor za vodstvo podjetja.

3. Delegacija smatra za uspešno delovanje »Slov. Šol. Matic« potrebno, da se pravila presnujejo v tem smislu, da bo ves odbor bival na sedozu društva ali v taki bližini, da se lahko redno udeležuje sej, ker si drugače programatičnega izvrševanja njene naloge ne moremo predstavljati. Odboru S. Š. M. se sporoči ta želja.

Ampak brezbržno se dene na stran, da zasluga zopet beli dan čez nekaj časa kot ideja kakega tovariša. Potem je pa dobra. Navedla bi lahko primere. Istotako je z našimi organizacijskimi ustanovami. Ali se pri njih misli na učiteljice. N. pr. zbira se za Učiteljski konvikt in Učiteljski dom. Mnogo prispevkov tovarišice je med njimi, ki ne bodo imele tamkaj potomcev. Zanimanje za to ustanovo bi se pa prav lahko v obilnejši meri zbudilo med učiteljicami. Mnogo je starejših učiteljic, ki se boje starosti brez svojcev, brez družine, ko stopijo v pokoj. Vi tovariši imate žene, otroke in vnuke, njim preti samotna starost brez nežne brige. Priplopite Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu nekaj sobic, kjer bi zaslužne učiteljice na starost imele svoj dom, za katerega bi celo življenje rade prispevale. Tje se po upokojitvi potem preselijo in konvikt pridobi marljive delavke, ker gotovo bi se še potem tudi v Domu na ta ali drugi način udeleževale, morda celo brezplačno.

K sklepu se tov. H. še enkrat zahvalim za njegovo pobudo in opomin učiteljicam. Dal Bog, da se njegove besede upoštevaljo! Številnejša udeležba žensk v organizaciji bode ublažila nasprotstva, izravnala ekstremnosti, oživela prisrčenost in tovarištvo, tako bomo koristile celemu našemu stanu.

Marija Godec.

O preobsežnosti društev.

Poverjeništvo naj misli in ukrepa glede društev, ki so preštevila in bi bilo potrebno, da se razcepijo v dve ali več manjših v svrhu boljše poslovanja.

Poverjeništvo naj da inicijative, kjer se predlog lahko izvede.

O manifestacijskem zborovanju.

Delegacija skleni v skladu z določili št. 25 pravil UJU in poslovnika, da naj odpade odselek ob priliki delegacijskega zborovanja pokrajinskih skupščin manifestacijsko zborovanje in naj se vrši to po sklepu ožjega sveta le tedaj, če je dana za to posebna prilika in potreba.

O učiteljskem naraščanju.

V Ljubljani in Mariboru naj se ustanovi za učiteljski naraščaj odsek, ki je odgovoren za to, da se naraščaj vzgaja varen pred zastupljanjem političnih strank, ki mladino brez prave duhovne podlage politično opredeljujejo pred vstopom v življenje.

II. Gospodarski odsek: Poročevalec tov. Rado Grum.

Naš gospodarski program.

Delegacija VII. pokrajinske skupščine UJU — poverjeništvo Ljubljana

smatra čim tesnejšo koncentracijo vseh gospodarskih sil učitelstva kot nujno in neodložljivo nalogo svojega stanovskega Udruga. V to svrhu ugotavlja delegacija potrebo, da bodi vsak član stanovske organizacije obvezno tudi član našega osredotočenega gospodarskega zavoda.

1. V izvršitev gospodarske koncentracije se izvoli v pomoč poverjenstvu »gospodarski svet«, obstoječ iz štirih na delegaciji izvolivih članov poverjenika kot predsednika sveta in zastopniki vseh stan. gospodarskih ustanov. Gospodarski svet vodi svoje posle avtonomno, pritegne k delu gospodarske strokovnjake ter je za svoje delo odgovoren širjemu svetu in delegaciji.

2. Gospodarski svet izvede v šolskem letu 1927/28 programatično propagando po vseh uč. društvih, proučiv v zvezi s prizadetimi učit. gosp. organizacijami možnost koncentracije, izdelaj pravilnik in poročaj društvom redno o stanju razgovorov in propagande.

3. Poverjeništvo skrbi, da društva sledijo v vprašanju propagande striktno navodilom gospodarskega sveta.

4. Iz tehničnega in gospodarskih ozirov se ukinejo mesečni naročniški posameznih števil »Zvončka« in se uvede samo najmanj četrletna naročnina v naprej.

III. Odsek za predloge: Poročevalec tov. Čopič.

Pravno-materialne zahteve.

1. Ukinejo naj se:

a) § 333 fin. zak., ki predvideva 35 letno službo in se vpostavi prvotno besedilo § 139 čin. zak.

b) § 301 fin. zak., ki določa, da se 15% povšek šteje v penzijo šele pri 35 letih efektivne službe in se zopet vpostavi prvotno besedilo § 31 čin. zak.

c) § 307 alineja 1, ki potrjuje nadaljnje odtegnitve od draginskih doklad in se vpostavi prvotni sklep min. sveta z dne 17. IV. 1924, objavljen v Služb. Novinah od 19. IV. 1924; br. 901.

d) § 303, ki ukinja brezobvestna posojila po § 123 čin. zak. in zadnjem odstavku § 137 čin. zak., ki določa za 10 let povišano penzijo za v službi poškodovane in za službo nesposobne uslužbenke.

d) § 302, ki določa pravo na penzijo po 15 sl. letih in se zopet vpostavi § 140 čin. zak.

e) § 329, ki predvideva ustanovitev pok. fonda za vdove in sirote, ker smatramo to za novo obremenitev drž. uslužbenstva, ki jo ne prenese. To breme naj nosi v bodoče država.

f) § 137, ki ukinja postopoma III. in IV. letnik višje ped. šole v letih 1927/28.

g) § 297, ki predvideva pravo na pokojnino po novi skupini, če je uslužbenec prebil v tej skupini vsaj 1 leto.

2. Izvedejo se naj:

a) § 330 fin. zak. glede na prevedbo kronskih upokojevcv na dinarske.

b) § 326 glede na revizijo čin. zak. in uredbe o razvrstitvi ob soudeležbi zastopnikov uradniške organizacije.

3. Izvedejo se naj čimprej opravičene zahteve:

a) Izplačilo dolžnih razlik, selitvenih stroškov i. dr. zaostankov iz partije 55.

b) Izjednačenje poročenih učiteljic z neporočenimi.

c) Ureditev brezplačnega lečenja v bolnicah in zdraviliščih in tudi brezplačne oskrbe svojcev.

d) Podaljšanje stanovskega zakona.

e) Enoten okvirni šolski zakon za celo državo na osnovi predlogov učiteljskega organizacijskega UJU.

f) Da se upošteva v penzijskem fondu, ki se ustanavlja, nezakonska deca.

g) Uradno pozvani, naj dobe takse prosto zdravniško preiskavo.

h) V osnovnih šolah se naj odpravi vsako kolikovanje izpričeval, izkazov in odpuštnic.

i) Za prijave nenadnega obolenja do 7 dni se naj ne zahteva kolk.

j) Tovarišem, ki so zaprosili za državljanstvo, se naj prošnje takoj rešijo, da preidejo lahko v službeno razmerje.

k) § 100 čin. zakona se naj pri učitelstvu ne izvaja, ker ni povoda z ozirom na službeno razmerje v poslih, kakor so ti dani pri drugih skupinah uradništva.

Tudi je praksa pokazala, da delovanje sorodnikov na isti šoli nima kvarnih posledic za šolstvo in na drugi strani slabe gospodarske razmere silijo učitelstvo, da živi v skupnem gospodarstvu, se prosi min. prosvete, da izvajanje gorji omenjenega člena za učitelstvo omili.

k) Za učiteljice naj velja enakopravnost pri vsakih volitvah v razne korporacije n. pr. disciplinski sodišče itd.

l) Zahtevamo da se zastopniki v namestitelne komisije ne imenujejo, ampak volijo po učitelstvu.

m) Pokrajinska skupščina se izreka za najenergičnejše ukrepe, da se čimprej izplačajo nadzornikom potni stroški.

Da se omogoči nadzornikom redno nadzorovanje v smislu predpisov, je nujno potrebno, da prejemajo nadzorniki za svoja potovanja redno in pravočasno potne stroške. V ta namen naj nadzorniki pri sestavi potnih načrtov napravijo istočasno proračun stroškov za izvršitev v načrtih predvidenih potovanj za določeno šol. leto.

Po teh proračunih naj pristojna oblast vnese v drž. proračun višino vseh v proračunih izkazanih zneskov v postavko »potni stroški za nadzorovanje«.

Iz tega v drž. proračunu odobrenega kredita, naj pristojna oblast nakaže nadzorovalnemu organu pred vsakokratnim potovanjem v načrtu in proračunu predvideni znesek kot predjem proti naknadnemu obračunu.

Proti kvarnim zakonskim uredbam in odlokom.

1. Ko je slovensko učitelstvo, organizirano v UJU, ob raznih prilikah manifestiralo za enotno državno šolo in šolsko zakonodajo, si je to enotnost predstavljalo tako, da se vse šolstvo izgradi organsko po enotnih pedagoških, državnih in socialnih vidikih, v skladu s potrebami življenja in prilikami in državi.

Odločno pa je odklanjalo in odklanja vse tendence in poizkuse pretrane, samo zunanje, mehanične unifikacije šolstva brez ozira na različne prosvetne razmere države; zakaj tako unifikacijo smatra s pedagoškega stališča kot skrajno reakcionarno in izvedljivo le na škodo razvitejšega šolstva.

Zlasti smatramo kot absolutno nemogoče, da bi se vprašanje šolske obveznosti rešilo zakonodajnim putem z enotno formulo za vse pokrajine enako, ker bi to imelo za neizogibno posledico skrajšanje šolske obveznosti v naprednejših pokrajinah.

S posebnim povdarkom protestiramo proti vsaki nameri, da bi se določbe v zakonski šolski obveznosti, ki so temeljne določbe vsake šolske zakonodaje, izpreminjale z ministrskimi dekreti in zato izjavljamo, da se bomo proti vsakemu nameravanemu skrajšanju šolske obveznosti borili z vsemi dopustnimi sredstvi; zakaj tako skrajšanje smatramo za kulturni škandal in za katastrofo slovenskega šolstva.

Zavedajoč se nevarnosti, ki nam grozi v tem oziru, pozivljamo naše centralno vodstvo, da stoji čuječe na straži, in odvrne pravočasno vsako pretečo nevarnost; zakaj vsaka popustljivost od njegove strani v tem oziru, bi lahko omajala našo vero v moč in pomen naše skupne organizacije. Z vsa energijo se naj zavzame naše centralno vodstvo tudi za to, da se važne ministrske navedbe, ki segajo globoko v ustroj šolstva in naših pravnih razmer, ne bodo izdajale brez najtehtnejšega prevdarka in brez sodelovanja naše organizacije ter poklicnih upravnih strokovnjakov iz vseh pokrajin.

2. Gospod. minister prosvete se naproša, da odredi, da se njegova uredba o formiranju novih krajevnih šol. odborov točno in vestno izvrši povsod, tudi na verskih šolah v Prekmurju. V tej uredbi vidi učitelstvo Prekmurja korak k izboljšanju šolstva v Prekmurju.

3. Za vzgojo v pravem oziru je treba spoštovanja zakonov. Da bode to mogoče, mora imeti učiteljstvo samo zavest, da so zakoni nekaj stalnega. Učiteljstvo pa ne more imeti tega zaupanja, ako se mu jemlje, da zakonito pridobljene pravice za vsakim finančnim zakonom.

Prosvetno-šolske zahteve.

1. Učiteljstvo, včlanjeno v UJU, pov. Ljubljana, protestira proti odloku min. prosvete z dne 26. III. 1927, br. 20.600, ker ga smatra kot žalitev celokupnega učiteljstva. V skladu z zgodovinskimi dejstvi so prosvetne prilike posameznih teritorijev in njih delov tako različne, da je vsako posploševanje, nevezdrnih slučajev, krivično. Apeliramo na min. prosv., da energično in dosledno zatre nedopustne pojave, a da čuva zaslužen ugled ostalega učiteljstva.

2. Učiteljstvo, včlanjeno v UJU, pov. Ljubljana izjavlja

- a) da zbiranje prispevkov med šolsko mladino ne spada v učiteljev delokrog, ker ni utemeljeno v nobenem zakonu;
- b) da vpliva kvarno na učiteljev ugled;
- c) da ustvarja v narodu ostro kritiko in nevoljo napram učiteljstvu in prosvetni upravi;
- d) da kratki tako zbiranje pouku in vzgoji namenjeni čas;
- e) da je to nezdrav pojav, ki mora definitivno nehati čimprej.

Iz tega sledi, da zavzemata učiteljstvo in narod napram nabilalnim akcijam vedno ostrejša stališča.

Zato apeliramo na učiteljsko upravo, da v bodoče vsak tak poskus energično zavrne, pa naj pride iniciativa od kogarkoli.

3. Učiteljstvo, včlanjeno v UJU, pov. Ljubljana, prosi min. prosvete, naj omeji razne proslave na minimum, ker

- a) čisto presegajo otrokovo duševno zrelost;
- b) odtujujejo šolo njenemu pravnemu namenu.

Višje pedagoške šole.

Razvoj modernega šolstva je zahteval, da so skoro v vseh modernih državah upoštevali željo učiteljstva po višji izobrazbi in dovolili učiti vstop na univerze, ali pa ustanovili posebne pedagoške ali akademije. Tudi pri nas se je sledilo vzgledu in ustanovilo dve visoki pedagoški šoli: toda s finančnim zakonom za leto 1927/28 sta se faktično obe uknili z motivacijo štednje.

Potrebe osnovnega šolstva in splošne narodne prosvete zahtevajo, da se visoke pedagoške šole obdržijo v polnem dosežanju obsegu z vsemi dosedanjimi pravicami za učiteljstvo in se izpopolnijo s potrebnimi instituti za eksperimentalno psihologijo in pedagogiko, da postanejo žarišče znanstvenega prosvetnega dela.

Učiteljstvu pa naj se nudi finančna možnost, da se posveti študiju na višji ped. šoli.

Letno bivanje učiteljstva na morju.

1. Prisvojiti si hočemo svojo učiteljsko kolonijo na morju, katero bi zasedli izmenoma vsake počinice.

2. Spoznavati hočemo našo državo sistematično pod strokovnim vodstvom.

3. Da zgoraj navedeno res izpolnimo in proširimo na vse učiteljske, je naša želja v korist vsega učiteljstva, da v prihodnjem šol. letu dobimo odmev še večji kot je sedaj; in bomo in želimo, da pokaže učiteljstvo večji interes za Fer. Savez, kar bo le v korist učiteljstvu samemu.

Administrativne zadeve organizacije.

1. Predloge, ki jih pošiljajo posamezniki ali pa učit. društva na pover. UJU v Ljubljani, naj spišejo le-ti tako, da dobi vsak predlog svoj poseben list; in tudi ta list naj se popiše samo na polovici ene strani, da se olajša s tem delo urednikom in korektorjem predlogov; vsak predlog naj ima tudi označbo, ali spada v gospodarski, tiskovni, pedagoški, pravni odsek itd.

2. Predlog tov. J. Kisilingerja, šol. uprav. v Laškem, da naj se vršijo volitve v načelstvo in nadzorstvo UJU pri prihodnji skupščini po njegovem volilnem načrtu. (Izšel v Učit. Tov.)

Izjava, sprejeta na pokrajinski skupščini v Kranju.
Smo za popolno stanovsko edinstvo in izražamo željo, da izstopiši tovariši vstopijo zopet legalnim putem v UJU, ter izjavljamo:

»Zgodovina našega stanu je skozi desetletja zgodovina brezpravnosti in prepogosto tudi bede. Neodvisnosti stanu nismo dosegli niti s požrtvovalnim, nesebičnim delom v šoli in med ljudstvom, niti ne s stanovsko organizacijo.

Tudi danes še niso utihli odmevi nekdanjih bojev v naših vrstah. A čas je, da končamo ta boj za interese drugih proti našim interesom, proti koristim stanu, šole in naroda.

Ugotavljamo, da je današnja delegacija prežeta z dobro voljo in željo, likvidirati čim prej vsak spor v učiteljskih vrstah v smislu popolnega stanovskega edinstva brez ozira na izvenstanovsko opredelitev in upamo na slično razpoloženje pri vseh prizadetih. Smo za sorazmerno uveljavljanje vseh pozitivnih sil v smislu organizacije, ki je ne bomo nikdar pustili zlorabljati, tudi na njenih vodilnih mestih! Bodimo strpljivi v stvareh, kjer ne moremo biti edini, in ščitimo skupno skupne interese proti vsem in proti vsakomur! Okrepimo stanovsko organizacijo do največje mere in omogočimo poslednjemu v stanu, da prispeva in pomaga po svojih močeh v doseg tega cilja! Dvigamo moralno in umsko ves stan in približajmo se našemu ljudstvu, ker je le v tem rešitev nas samih in rešitev naroda!

Zivelo edinstvo slovenskega in jugoslovenskega učiteljstva!

Kranj, 6. julija 1927.

Podpis.

5. Uredništvo »Južnega pregleda« pripravlja v počaščenje skupščine knjigo, ki bo vsebovala pregled življenja v Skoplju in Južni Srbiji. Učiteljstvu knjigo toplo priporočamo.

6. V Skoplju je mnogo znamenitosti. Za vodstvo udeležencev skupščine po mestu je osnovan poseben odbor. Kdor se zanima za znamenitosti mesta, naj se javi temu odboru na postaji.

7. Seja glavnega odbora UJU in predkonferenca delegatov se vrši 18. avgusta v dvorani »Prosvetnega doma«.

Vse udeležence opozarjamo še na sledeče: Vsak učitelj, ki reflektira na brezplačno prenočišče (v šolah), mora vzeti s seboj odejo in blazinico.

— Brzi vlaki v Skopje in nazaj. Iz Ljubljane odhaja ob 20. oziroma ob 9. V Beograd prihaja ob 8.35 oziroma ob 21.40. Iz Beograda odhaja ob 10.35 oziroma ob 23.40. V Skopje prihaja ob 23.51 oziroma ob 11.19. Iz Skopja odhaja ob 18.10 oziroma 5.15. V Beograd prihaja ob 6.00 oziroma 17.05. Iz Beograda odhaja ob 7.50 oziroma 18.30. V Ljubljano prihaja ob 20.47 oziroma 8.08. Iz Ljubljane se odpeljemo 17. avgusta z brzim vlakom ob 9. uri dopoldne. Priporočamo vsem delegatom in udeležencem, da potujemo skupno. Skušali bomo dobiti poseben voz. Udeleženci iz mariborske oblasti naj uporabijo osebni vlak, ki odhaja iz Maribora ob 5.30 in prihaja na Zidani most ob 7.52. Tu presedejo na brzi vlak ob 10.05. Četrtna vožnja še ni dovoljena. Kakor hitro prejmemo »Uverenja«, jih razpošljemo delegatom in udeležencem.

UJU — pov. Ljubljana.

Splošne vesti.

— Prihodnja številka »Učiteljskega Tovarisa« izide dne 18. avgusta t. l., na kar opozarjamo vse naročnike. Iz tega ozira smo današnji številki dali prilogo. V današnji številki je moralo izostati tudi mnogo rokopisov zaradi tesnega prostora. V prihodnjo številko bomo skušali uvrstiti tudi ostala društvena poročila, ki jih dosedaj zaradi drugega nujnega gradiva nismo mogli spraviti v list.

— Redukcije razredov in premeščanje učiteljstva. V ljubljanski oblasti je bilo reduciranih, kakor je sedaj ugotovljeno, okrog 60 razredov in paralelk, na razpoložanje je stavljenih 97 učiteljev, ker je bilo že prej okrog 37 učiteljev brez mest. Te dni so prešli tovariši in tovarišice, ki so stavljeni na razpoložanje tudi dekretu. Odločalo se pa je pri izbiri na poedinih šolah dokaj čudno. Razumljivo je, da država razpolaga z začasnim učiteljstvom, ker ima po zakonu za to pravico, če ni mesta. Pri izbiri oseb, ki so stavljene na razpoložanje, se je pa kršil odlok ministrstva prosvete O. N. br. 38.489 od 10. junija 1927, ker so na poedinih šolah stavljeni na razpoložanje učne osebe, ki so dobile stalna službena mesta po razpisu, medtem ko so ostale učne osebe, ki so nameščene po členu 71., začasne učne osebe in celo mlajše. Kršila se je V. točka citiranega ministrskega odloka, ki odločno ščiti učiteljstvo, ki je do bilo službena mesta po razpisu. Iz tega ozira se morajo revidirati odloki o razpoloženju. Naš protest velja v tem oziru prosvetni upravi in ministrstvu prosvete, katerega jasna odredba je bila kršena. S takim postopanjem se ruši stalnost nameščenja po razpisu, ki je ena najdragocenejših pravic učiteljstva. Zato jo moramo čuvati! V kolikor je prešlo poverjeništvu dosedaj že avtentične podatke od poedinih slučajev, je vložilo proteste. Prizadeti tovariši in tovarišice naj pošljejo avtentične podatke takoj poverjeništvu, da interveniramo še o ostalih slučajih. — Tudi glede redukcij razredov je poverjeništvu storiš korake za poedine šole, kjer zahtevajo posebne razmere (razredi za oddaljene itd.), da se ne okrne razredov in ne učiteljstva ter prejele zagotovila, da se bo stvarne razloge upoštevalo. Ne more pa poverjeništvu intervenirati za one slučaje, ki bi se dali še rešiti, ker organizirani člani, predvsem šolski uprav., niso dali poverjeništvu potrebnih podatkov na razpolago, na podlagi katerih bi isto lahko zadevo zagovarjalo. Za vsako borbo je potreba predvsem zavesti članstva in sodelovanja vsakega prizadetega poedina, ne pa golega zanašanja na vodstvo. Poverjeništvu stoji slejko prej na stališču, da je bila redukcija razredov v ljubljanski oblasti prenaplajena, ker bi bilo treba počakati vsaj na začetek šolskega leta 1927/28, da se vidi porastek dece v poedinih razredih. Tudi bi bilo treba za tak korak vzeti širšo bazo. Podloga redukciji bi morala biti statistika večih let, ne samo enega leta. Edino pravilno od ministrstva bi bilo, da zavleče svojo namero in revidira zadevo s pričetkom šolskega leta, na podlagi novih vpisov. Prenagljen se nam pa zdi korak tudi s tega ozira, ker se bo po sedanjih vidikih težko pozneje, ko naraste število otrok, boriti za to, da se pridobije ukinjeni razredi nazaj. Šolski upravitelji, ki imajo utemeljene razloge proti krčenju razredov na njihovih šolah, naj vpošljejo poverjeništvu potreben material, da se bo lahko sklicevalo nanj in naj poskrbe, da tudi krajevni šolski odbori vložijo podprt rekurz na ministrstvo ter zaprosijo, da se jim ohranijo razredi. Brez tega je vsa časopisna vojna — prazna slama.

— Otvaritev 119 novih razredov in vzporednic na osnovnih šolah v mariborski oblasti. — Srež Celje: deš. osn. šola v Celju vzp. k I. in II. razr., Frankolovo vzp. k I. razr., Kalobje razš. v 3 razr., Sv. Pavel pri Preboldu vzp. k I. razr., Gornja Ponikva razš. v 3 razr., Sv. Rupert razš. v 3 razr., Šmartno v Rožni dolini razš. v 4 razr., — Srež Dolnja Lendava: Doklezovje razš. v 3 razr., Lipa razš. v 3 razr., Melinci razš. v 3 razr., Ondrač razš. v 5 razr., Trnje razš. v 3 razr., Velika Poljana razš. v 3 razr., — Srež Dravograd: Črna razš. v 6 razr., Prevalje vzp. k I. razr., Ribnica na Pohorju razš. v 5 razr., Trbonje razš. v 3 razr., Vuhred razš. v 3 razr., — Srež Gornji grad: Nova štifa razš. v 3 razr., — Srež Konjice: Loče vzp. k I. ali II. razr., Stranice razš. v 3 razr., Vitanje vzp. k I. ali II. razr., Zreče razš. v 5 razr., Ziče razš. v 3 razr., — Srež Ljutomer: Sv. Duh na Stari gori razš. v 5 razr., Sv. Jurij ob Ščavnici vzp. k I. razr., Mala Nedelja vzp. k I. razr., Negova razš. v 5 razr., Vučja vas razš. v 4 razr., — Srež Maribor — desni breg: Marija Brezno razš. v 3 razr., Laporje vzp. k I. razr., Limbuš vzp. k I. razr., Podova razš. v 4 razr., Ptargersko razš. v 3 razr., Rače razš. v 4 razr., Ruše razš. v 6 razr., ali vzp. k I. razr., Slivnica razš. v 5 razr., Studenec razš. v 4 razr., Tezno razš. v 4 razr., — Srež Maribor — levi breg: Sv. Ana v Slov. goricah vzp. k I. razr., Sv. Anton v Slov. goricah vzp. k I. razr., Sv. Benedikt v Slov. goricah razš. v 6 razr., Sv. Duh na Ostrem vrhu razš. v 3 razr., Sv. Ilj v Slov. goricah vzp. k I. razr., Sv. Jakob v Slov. goricah vzp. k I. razr., Jarenina vzp. k I. razr., Sv. Jurij v Slov. goricah vzp. k I. razr., Kamnica razš. v 6 razr., Spodnja Sv. Kungota razš. v 3 razr., Gornja Sv. Kungota razš. v 3 razr., Sv. Lenart v Slov. goricah razš. v 6 razr., ali vzp. k I. razr., Marija Snežna razš. v 5 razr., Sv. Martin pri Vurbergu razš. v 4 razr., III. deška osn. šola 1 vzp. Sv. Rupert v Slov. goricah razš. v 6 razr., ali vzp. k I. razr., Selnica ob Dravi razš. v 6 razr., ali vzp. k I. razr., Sladki vrh razš. v 4 razr., Svecina razš. v 4 razr., Sv. Trojica v Slov. goricah razš. v 5 razr., — Srež Murska Sobota: Andrejci razš. v 2 razr., Bakovci razš. v 4 razr., Fokovci razš. v 3 razr., Gederovci razš. v 3 razr., Kupšinci razš. v 3 razr., Puconci razš. v 4 razr., Serdici razš. v 4 razr., Strukovci razš. v 2 razr., Tvrdkova razš. v 3 razr., Vidonci II. razš. v 4 razr., Vučja gomila razš. v 2 razr., — Srež Ptuj: Sv. Andraž v Haložah vzp. k I. razr., Sv. Andraž v Slov. goricah vzp. k I. razr., Sv. Barbara v Haložah vzp. po potrebi, Sv. Bolken v Slov. goricah razš. v 3 razr., Cirkovec vzp. k I. razr., Dornova razš. v 4 razr., Hajdina vzp. po potrebi, Hum razš. v 4 razr., Sv. Lenart pri Vel. Nedelji razš. v 5 razr., ali vzp. k I. razr., Sv. Lovrenc v Slov. goricah vzp. k I. razr., Sv. Marjeta nižje Ptuj v v. po potrebi, Sv. Miklavž pri Ormožu vzp. k I. razr., Napljev razš. v 2 razr., Ormož vzp. k I. razr., Polensak razš. v 4 razr., Sela razš. v 3 razr., Sv. Tomaž vzp. k I. razr., Sv. Urban vzp. k I. razr., Sv. Vid pri Ptuj v v. k I. razr., Vurberg razš. v 4 razr., Zavre razš. v 5 razr., — Srež Slovenjgradec: Sv. Andraž pri Velenju razš. v 3 razr., Sv. Florjan v Dolici razš. v 4 razr., Sv. Ilj pri Velenju razš. v 3 razr., Sv. Janž na Visoki gori razš. v 3 razr., v Podgorju razš. v 3 razr., Selevrhe razš. v 2 razr., Velenje vzp. k I. razr., — Srež Šmarje: Dobje razš. v 5 razr., Košpravnica razš. v 3 razr., Kostivnica razš. v 4 razr., Sv. Križ pri Rogški Slatini razš. v 5 razr., Pečice razš. v 2 razr., Sv. Peter na Medvedjem selu razš. v 4 razr., Sv. Peter pod Sv. Gorami razš. v 6 razr., Podsedra razš. v 3 razr., Polje razš. v 3 razr., Ponikva razš. v 6 razr., Prevorje razš. v 4 razr., Rogška Slatina razš. v 6 razr., Slivnica razš. v 5 razr., Stopce razš. v 4 razr., Sv. Vid pri Planini razš. v 4 razr., Virstajn razš. v 2 razr., Zetale razš. v 5 razr., Zusem razš. v 2 razr., — Kjer za novootvorne razrede ni zadostnih prostorov, morajo mestni šolski odbori skrbeti za nje. Začasno je urediti pouk tako, da izmenoma uporabljata šolsko sobo I. in II. oziroma I. in I. razred.

— Tiha likvidacija partije 55. Beograjska »Politika« poroča, da je vlada uvidela, da s 30 milijoni Din, ki so bili vnešeni v proračun, za poravnavo najnujnejših postavk iz partije 55. ne more zadostiti potrebam. Tudi ponovnih 30 milijonov vti-ranij v ta namen iz Blerovke posojila, ne zadostuje. Zato je pooblaščen finančni minister, da izda 6% državne bone v skupni vrednosti za 150.000.000 Din, ki naj bi se porabili za regulacijo državnih obvez iz prejšnjih let. Ti boni se bodo mogli lombardirati pri Narodni banki. S to vsoto se bode mogel poravnati velik del državnih obvez, a oziralo se bo pri izplačevanju predvsem na osebne terjatve državnih nameščenecv.

— Samoizobraževalni tečaj. Doslej še niso javila udeležencev okrajna učiteljska društva: Konjice, Kozje, Kranj, Krško, Laško, Maribor — okraj, Slov. Bistrica in Sv. Lenart. Tečaj sam na sebi je za nas toliko važnosti, da mora biti slednje naše društvo zastopano pri njem vsaj po enem članu. Tega naj bi se zavedala najprej vodstva društev, zato ni opravičljiva zamuda navedenih predsedstev. Prosimo, da se našemu pozivu ugodijo in to brez odloga! — Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

— Dopust za obiskovalce konservatorija in gospodinske šole v Mladiki. Z ozirom na tozadevna vprašanja od več interesentov priporočamo, da prizadeti takoj vložijo po predpisani poti prošnjo za podaljšanje dopusta na ministrstvo prosvete ter prilože uverenje kons. oziroma gospodinske šole. Da bo pa zadeva lahko pravočasno rešena, ker mora biti predložena ministrskemu svetu, je vložitev prošnje pospešiti.

— Poverjeništvu UJU v Sarajevu ima svojo VII. redno letno skupščino dne 31. julija in I. avgusta v Sarajevu.

Učiteljski izobraževalni tečaj UJU v Ljubljani.

Podpisano poverjeništvu javlja vsem pripravljenim, da se vrši izobraževalni tečaj v dneh od 25. do 30. avgusta 1927 po sledečem sporedu:

1. V četrtek 25. avg.: Organizacija učiteljske samoizobrazbe.
2. V petek 26. avg.: Nравstvena vzgoja.
3. V soboto 27. avg.: Kmetška delovna šola.
4. V nedeljo 28. avg.: Družabni izlet.
5. V ponedeljek 29. avg.: Vzgoja mladine in organizacija kmetijskih in gospodinskih tečajev.
6. V torek 30. avg.: a) Izvenšolsko delo učiteljice.
b) Priprava učiteljice za izvenšolsko delo.
c) Metoda izvenšolskega dela učiteljice.

Podrobna navodila priobčimo v Učit. Tovaršu 18. avgusta 1927.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvu Ljubljana, dne 2. avgusta 1927.

ANDREJ SKULJ, poverjenik.

JOSIP KOBAL, tajnik.

Program za VII. glavno skupščino Udruženja jugoslov. učit. v Skoplju

dne 19. in 20. avgusta 1927 v dvorani Sokolskega doma.

Razpored A. Predhodni posli za skupščino 18. avgusta (četrtek).

I. Seja glavnega odbora UJU

v dvorani »Prosvetnega doma« od 3.—5. ure popoldne.

Dnevni red: 1. Poročilo izvršnega in glavnega odbora. 2. Predlogi za skupščino. 3. Sporazum o delu na konferenci delegatov.

II. Konferenca glavnega odbora in delegatov učiteljskih društev

ob 5. uri popoldne v dvorani »Prosvetnega doma«.

Dnevni red: 1. Otvoritev konference in oddaja pooblastil v smislu čl. 14. pravil UJU in čl. 17. poslovnika. 2. Sporazum o volitvah zapisnikov, overovateljev zapisnika in delegatov v odbore. 3. Razgovor o delu na skupščini.

B. VII. glavna skupščina 19. avgusta (petek).

1. Otvoritev skupščine ob 9. uri dopoldne v dvorani Sokolskega doma.
2. Volitve potrebnih odsekov, zapisnikov, karjev in overovateljev zapisnika.
3. Pozdravi.
4. Poročilo o delu glavnega in nadzornega odbora.
5. Proračun Udruženja za I. 1927/28.
6. Predlogi, ki jih obravnava skupščina.
7. Poročilo verifikacijskega odseka.
8. Program naše organizacije v bodočnosti. Poroča Bor. D. Josimović, učitelj v Šabcu.
9. Obči pregled naših prosvetnih razmer in njihovo izboljšanje. Poroča Nik. Gašič, učitelj iz Mostarja.

Popoldne bodo delali samo odseki.